

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

PROCEDÈNCIA: CRAI Fons Antic, Universitat de Barcelona.

DATA INICI: Setembre 2024

NOM OBJECTE: Atles

TÍTOL: Atlas curieux, ou le monde représenté dans des cartes générales et particulières du ciel et de la terre : divisé tant en ses quatre principales parties que par états et provinces, et orné par des plans et descriptions des villes capitales et principales, et des plus superbes edificis qui les embellissent, comme sont les eglises, les palais, les maisons des plaisance, les iardins, les fontaines &c.

AUTOR: Nicolas de Fer, 1646-1720

CRONOLOGIA: 1705

SIGNATURA: AP-3

FULLS/ PÀGINES: 133 [i.e. 132] fulls de làmines, principalment de mapes i plànols, algunes plegades i 82 fulls de làmines de text.

MIDES: 29 x 43 cm. Apaïsat.

SUPORT: pell i paper

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Dolent

DESCRIPCIÓ:

Llibre amb encuadernació de pell i bloc format per 133 [i.e. 132] fulls de làmines, principalment de mapes i plànols, algunes plegades i 82 fulls de làmines de text. Oxidació general i brutícia

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

superficial. Molts forats de corc a la zona central del bloc. Talls pintats. Tots els gravats són calcogràfics.

Enquadernació: L'enquadernació és de pell muntada sobre cartró (s. XVIII) amb 5 nervis, li manca la coberta davantera i la posterior està en molt mal estat, hi ha restes de filets gofrats. El llom està daurat entre nervis i trobem dos teixells de pell vermella i restes d'una etiqueta amb moltes pèrdues. No hi ha restes de capçades. El llom està desenganxat de la coberta posterior pel queix. Tota l'enquadernació presenta brutícia superficial.

Bloc de paper: El bloc del llibre està format per 133 [i.e. 132] fulls de làmines, principalment de mapes i plànols, algunes plegades i 82 fulls de làmines de text tot lligat amb 5 nervis dobles. Trobem brutícia i pols superficial a tot el bloc. Oxidació generalitzada i atac de corc present també per tot el bloc i de forma més accentuada al llom del llibre i primeres pàgines. Com no hi ha coberta davantera no hi ha guardes al davant. Tot són gravats calcogràfics intercalats amb gravats de text. Els talls estan jaspiats.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

Guardes finals i altres pàgines

Conseqüentment als treballs indicats es vol retornar al llibre la seva integritat física i estètica per preservar així el seu gran valor documental i cultural. Les intervencions de restauració es plantegen seguint criteris curatius, preventius i de reversibilitat dels materials.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

TRACTAMENT:

Paper

- Desmuntatge del bloc del llibre amb documentació pertinent.
- Neteja mecànica superficial amb gomes toves i paletina.
- Control del pH.
- Proves prèvies de solubilitat de tintes amb cotó humit.
- Neteja humida per immersió.
- Reintegració en humit amb polpa de paper sobre taula de succió.
- Consolidació del suport.
- Muntatge del bloc formant quadernets per poder cosir amb nervis de veta.

Enquadernació

- Neteja mecànica superficial amb gomes i bisturí.
- Desencolat de les guardes originals i les etiquetes adherides.
- Neteja de la coberta de pell posterior amb cotó humit.
- Reintegració de la pell a totes les parts perdudes amb paper japonès per retornar la funcionalitat de la coberta.
- Relligat del bloc amb nervis de veta de cotó.
- Muntatge de les coberta original i realització d'una coberta davantera nova.
- Enllomat amb la pell original reintegrada amb paper japó.
- Col·locació d'unes guardes noves al davant i de les originals al final del bloc.

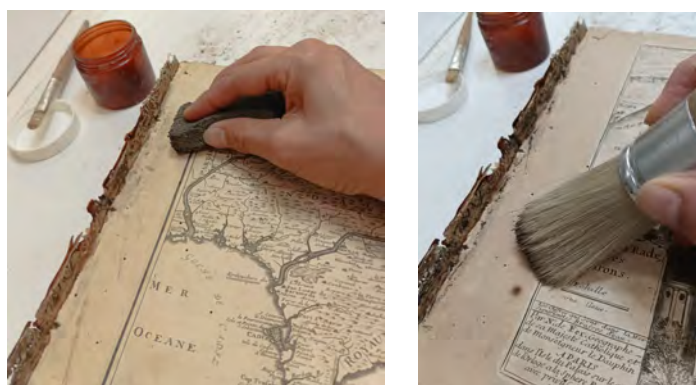
PROCÉS DE RESTAURACIÓ:

- **Desmuntatge del bloc:** el primer de tot ha estat el desmuntatge del bloc amb la corresponent foliació. Per tal de poder desmuntar els quadernets s'ha hagut de retirar la cola antiga del llom mitjançant l'aplicació d'humitat i bisturí.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

- **Neteja en sec:** pel que fa al paper, en primer lloc, s'ha realitzat una neteja mecànica superficial amb paletina i gomes toves i, puntualment, amb ajuda del bisturí allà on la resistència del paper ho permetia. La neteja del bloc ha estat puntual, en aquelles zones d'acumulació de brutícia.

- **Proves prèvies a la neteja:** per tal de determinar el processos a realitzar prèviament s'han fet un seguit de proves:

Mesura del nivell pH del paper: s'ha escollit una pàgina representativa del conjunt , i el resultat ha estat de 6,32 pH. Per tant podem determinar que amb la neteja humida s'eliminarà la major part de la brutícia i d'altres elements oxidants solubles i s'aportarà al bany hidròxid càlcic per ajudar a protegir el paper d'una oxidació prematura.

Proves de solubilitat de les tintes: s'han realitzat proves de solubilitat amb l'aigua a les tintes manuscrites, als tampons i als gravats. En alguns tampons s'ha hagut de fixar les tintes amb Paraloid amb acetona abans del rentat.

- **Neteja humida:** En primer lloc s'han desencolat les guardes adherides a les cobertes i s'han desenganxat les etiquetes. S'ha col·locat cada paper entre teixit no teixit, remay, dins les cubetes plenes d'aigua. S'ha canviat l'aigua diverses vegades fins comprovar que la brutícia soluble ja s'havia eliminat. Després s'han estès al moble assecador de paper per assecar les fulles de forma individual.

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

Procés de rentat del bloc del llibre i descolat de les guardes posteriors

- **Reaprest del suport de paper:** una vegada net i tractat el paper s'ha aplicat sobre la taula de succió la cola que, tant per la degradació pròpia del document com pel procés de rentat ha desaparegut. S'ha utilitzat metilcel·lulosa al 15% en aigua aplicada amb paletina. D'aquesta manera les fibres recobriran la seva resistència.

- **Reintegració del suport:** la reintegració s'ha realitzat en humit sobre la taula de succió utilitzant polpa de fibres de paper neutres barrejades amb metilcel·lulosa MH300. S'ha buscat un color de polpa semblant al del paper original per evitar un contrast visual desagradable. Una vegada reintegrat i fixada la polpa sota pes s'ha deixat assecar. Posteriorment, en sec s'han repassat manualment per eliminar els sobrants de polpa i s'han reintegrat amb paper japó els petits estrips o pèrdues que encara persistien.

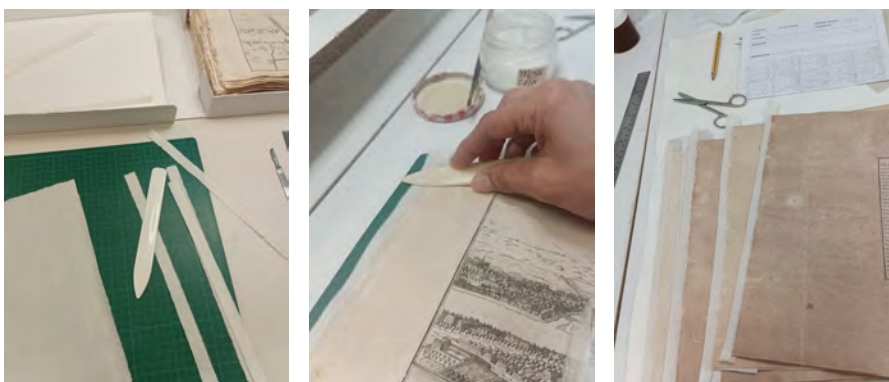
INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

Reintegració amb polpa de paper dels fulls

- **Muntatge del bloc:** Primer s'han posat les escativanes noves per unir els mapes i fer-ne quadernets. S'ha fet seguint els criteris que es van utilitzar a l'atles restaurat anteriorment AP-2. Una vegada ordenat el bloc del llibre s'ha cosit seguint el criteri utilitzat en el CRAI Taller de Restauració, mitjançant vetes de color blanc perquè el llibre tingui una fàcil obertura.

Ordenació dels quadernets i unió de mapes amb les escativanes

Cosit del bloc del llibre

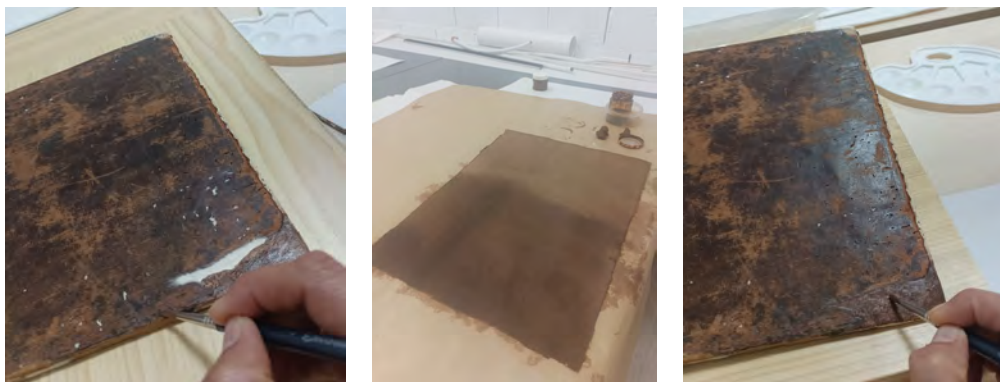
INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

- **Enquadernació:** Seguint els mètodes actuals de reintegració de pells i pergamins on s'opta pel paper japonès i no pels mateixos materials, hem refet les pèrdues de suport amb diverses capes de paper japonès gruixut, tenyit i aprestat per tal de oferir la resistència necessària a la coberta del bloc. Pel que fa a la coberta davantera s'ha posat un cartró nou i s'ha folrat també amb paper japonès. La pell original s'ha netejat amb sec i després puntualment en humit amb un hisop amb aigua i alcohol al 50%. Se li han posat unes capçades de pell noves. Els nervis s'han fet amb vetes de cotó de color blanc de forma que permeti la total obertura del llibre sense haver de forçar-lo, i el cosit s'ha fet saltat. S'han reproduït els nervis a les cobertes de forma ornamental.

Neteja del llom i de la coberta posterior

Reintegració amb paper japó prèviament tenyit de les pèrdues de pell

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

Enllomat amb capçades noves.

Coberta nova i reintegració del llom amb paper japó. Enllomat amb paper japó

VALORACIÓ FINAL:

La intervenció ha seguit els criteris propis de la conservació i restauració dins les necessitats i les valoracions del CRAI de la Universitat de Barcelona. Creiem que el resultat és molt satisfactori i que assegura la conservació del document per tal que pugui ser consultat i divulgat per les següents generacions. Només cal preservar el llibre en quan a les condicions d'emmagatzematge, exposicions o consulta pública. Especial importància en aquest aspecte té tant la seva bona manipulació així com les condicions climàtiques d'humitat i temperatura. Aquestes condicions haurien d'estar al voltant del 50% de HR i els 20°C. Sempre evitant fluctuacions sobtades.

RESTAURACIÓ FETA PER: Taller de Restauració i Conservació d'Obres d'Art ROSSELLBADIA S.L.

DATA final de la intervenció: Juliol de 2025

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

FOTOGRAFIES:

Cobertes

abans i després

Portada

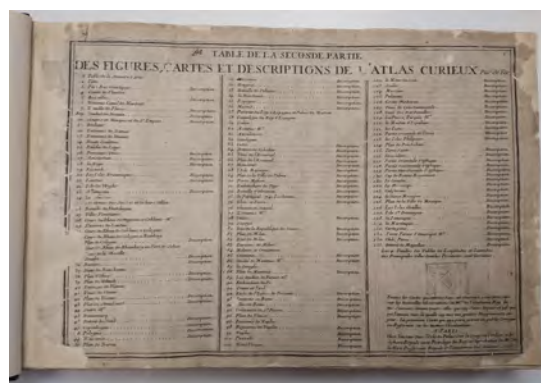
INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

abans i després

Altres

abans i després

Guardes finals

INFORME DE RESTAURACIÓ

NUM.FITXA RESTAURACIÓ: 5336/15.05.24

abans i després